

Sygn. akt VIII *Pa* 174/18

VIII *Pz* 154/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Sędziowie:	SSO Grażyna Łazowska SSR del. Magdalena Kimel (spr.)
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2019r. w Gliwicach

sprawy z powództwa W. A., T. K., B. K., E. S.,

A. B. (1)

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o świadczenie rekompensacyjne

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku częściowego Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 23 lipca 2018 r. **sygn. akt** IV P 301/18

oraz apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 1 sierpnia 2018 r. **sygn. akt** IV P 301/18

oraz zażalenia pozwanej na postanowienie zawarte w punkcie 2

wyroku Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 1 sierpnia 2018 r. **sygn. akt** IV P 301/18

1) oddala apelacje;

2) oddała zażalenie.

(-) SSR del. Magdalena Kimel (spr.) (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pa 174/18

UZASADNIENIE

Powódki W. A., A. B. (2), E. J., T. K., B. K. i E. S. wniosły pozwy przeciwko Spółce (...) S.A. w B. domagając się każda zasądzenia kwoty 10.000 zł, tytułem rekompensaty za deputat węglowy.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozwy wskazała, iż :

- odnośnie E. J., że powódka nie przedstawiła żadnych dokumentów, z których miałyby wynikać jej uprawnienia do rekompensaty. Wniosła, że powództwo jako nieudowodnione powinno być oddalone.

- odnośnie powódki W. A., że powódka nie przedstawiła żadnych dokumentów, z których miałyby wynikać jej uprawnienia do rekompensaty, a nadto powódka przyznała, iż pobiera jedynie rentę rodzinną, a nie emeryturę. Wniosła o oddalenie powództwa.

- odnośnie powódek T. K., E. S. i B. K., że powódki same przyznały, że ich mężowi zginęli w trakcie wykonywania pracy, a zatem powództwa winny być oddalone, albowiem tej kategorii osób rekompensata nie przysługuje.

- odnośnie A. B. (1), że powódka nie udowodniła, że w chwili składania wniosku o wypłatę rekompensaty (a także w chwili wejścia ustawy w życie) faktycznie pobierała emeryturę (lub rentę inwalidzką), co nie pozwala jej uznać za osobę uprawnioną w świetle ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Wobec ww. powódek strona pozwana wniosła również o zasądzenie kosztów postępowania.

W wyroku częściowym z dnia 23 lipca 2018r. Sąd Rejonowy w Zabrzu zasądził rekompensatę na rzecz E. J. oraz W. A. w kwocie 10.000 zł, oddalił powództwo T. K. i umorzył postępowanie z powództwa E. S. i B. K..

Wyrokiem końcowym z dnia 1 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Zabrzu zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki A. B. (1) kwotę 10.000 zł, odstąpił od obciążania powódek kosztami procesu oraz nakazał pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Zabrzu kwotę 1.500 zł tytułem opłat sądowych, od uiszczenia których powódki były zwolnione.

Sąd Rejonowy ustalił, że mąż powódki E. J. przeszedł na emeryturę górniczą w 1984 r. i zmarł w 2006 r. Był pracownikiem KWK (...) (dowód: decyzja emerytalna – k. 43, skrócony akt zgonu męża powódki – k. 44).

Powódka W. A. w latach 1978-1996 była pracownikiem KWK (...). Do 2014 r. pobierała deputat węglowy (twierdzenia powódki – k. 47).

Odnośnie powódki T. K. okoliczności były bezsporne. Mąż powódki zginął w trakcie pracy w dniu 10 czerwca (...). Nigdy nie był emerytem ani rencistą.

A. B. (2) była pracownikiem KWK (...) w okresie od 1962r. do 1992r., w tym czasie pobierała deputat węglowy. (dowód świadectwo pracy k. 46)

Decyzją nr (...) z dnia 15 maja 1992r. A. B. (2) przyznano uprawnienie do emerytury z dniem 01 marca 1992r. Jako emerytce do 2014r. przysługiwał jej deputat węglowy. (pismo powódki z dnia 21.05.1992r. k. 7 w aktach IV P 405/18)

Pismem z dnia 21 maja 1992r. powódka zwróciła się do ZUS w Z. o zawieszenie wypłaty emerytury i wypłatę renty rodzinnej po zmarłym mężu pracowniku kopalni KWK (...). (pismo powódki z dnia 21.05.1992r. k. 7 w aktach IV P 405/18)

Pismem nr (...) pozwana odmówiła powódce przyznania rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla skazując, że wniosek złożyła osoba nieuprawniona, gdyż śmierć jej męża nastąpiła w trakcie trwania stosunku pracy, w związku z czym nie nabył on uprawnień do emerytury czy renty. (dowód pismo pozwanej k. 4 w aktach IV P 405/18)

W tak ustalonym stanie faktycznym Sad Rejonowy zważył, że roszczenia powódek E. J. i W. A. oraz A. B. (1) zasługiwały na uwzględnienie.

Wyjaśnił, że prawo do rekompensaty z utraty prawa do bezpłatnego węgla wyprowadzone zostało ustawą z dnia 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U.2017.1971). Zgodnie z art.2 pkt.1 cytowanej ustawy osobą uprawnioną do otrzymania świadczenia rekompensacyjnego jest:

a) emeryt i rencista mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zwanej dalej "rentą", i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,

b) wdowa, wdowiec i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w lit. a;

Z powyższego wynika, że prawo do rekompensaty przysługuje rencistom i emerytom, którzy w trakcie pobierania świadczenia z ubezpieczenia społecznego byli uprawnieni do otrzymywania bezpłatnego węgla – oraz wdowom po takich osobach.

Zdaniem Sądu I instancji błędnie wskazano w decyzji strony pozwanej, iż śmierć męża powódki E. J. miała miejsce w trakcie pracy. Kryteria z punktu b) spełnia powódka E. J..

Powódka W. A. natomiast spełnia kryteria z punktu a ww. ustawy. Powódka ta na rozprawie w dniu 23 lipca 2018 r. sprecyzowała, iż domaga się rekompensaty ze swojego tytułu, a nie jako wdowa. Wskazała, że latach 1978-1996 była pracownikiem KWK (...). Do 2014 r. pobierała deputat węglowy. Pełnomocnik prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy nie zaprzeczył tym twierdzeniom.

W ocenie Sądu Rejonowego za chybioną także należało uznać argumentację strony pozwanej, w której wskazywała ona, że wskutek śmierci męża powódki A. B. (1) w trakcie trwania stosunku pracy nie nabył on uprawnień ani do emerytury ani do renty wobec czego nie przysługuje jej rekompensata. Wskazał, że uwadze strony pozwanej umknęło bowiem, że powódka A. B. (2) była pracownikiem jej poprzednika prawnego i to z tego tytułu, po przejściu na emeryturę sama nabyła uprawnienie do bezpłatnego deputatu węglowego.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie ulega więc wątpliwości, że A. B. (2), jako emerytka mająca ustalone prawo do emerytury i pobierająca to świadczenie, uprawniona w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury do bezpłatnego węgla na podstawie regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r. poz. 1971), w świetle regulacji przywołanej ustawy jest osobą uprawnioną do otrzymania rekompensaty okoliczności tej nie zmienia fakt zawieszenia wypłaty emerytury i pobierania renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Sąd I instancji zważył, że powództwo T. K. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Prawo do rekompensaty nie przysługuje wdowom i sierotom po zmarłych pracownikach, nawet jeżeli ich śmierć nastąpiła w wyniku wypadku przy pracy, a osoba ta uprawniona jest do renty rodzinnej. Wskazał, że ustawodawca,

co wynika wprost z uzasadnienia projektu w/w ustawy nie zamierzał zrekompensować wszystkim dotychczas uprawnionym do deputatu węglowego utraty tego prawa.

Zdaniem Sądu I instancji na chwilę obecną brak jest więc podstawy prawnej, która uzasadniałby przyznanie powódce T. K. prawa do rekompensaty. Nie jest taką podstawą posiadanie wyłącznie prawa do renty rodzinnej po zmarłym pracowniku.

Sąd Rejonowy na podstawie art. 355 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w związku z cofnięciem powództwa ze zrzeczeniem się roszczenia przez powódki E. S. i B. K. umorzył postępowanie.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd Rejonowy odstąpił od obciążania powódek T. K., E. S. i B. K. kosztami procesu – kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej – z uwagi na szczególne okoliczności niniejszej sprawy. W ocenie Sądu I instancji okolicznościami tymi był fakt, iż dochodzone roszczenie o zapłatę utraty rekompensaty za utracony deputat węglowy jest roszczeniem, które zagwarantował ustawodawca tylko niektórym kategoriom osób, czemu dał wyraz w uzasadnieniu do ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U.2017.1971). Również krótki zawity termin do złożenia odwołania od decyzji strony pozwanej mógł powodować pewnego rodzaju „pochopność” decyzji powódek. Nadto zasady współżycia społecznego w ocenie Sądu Rejonowego nie pozwalają nałożyć na przegrywającego obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Hipoteza art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych” pozostawia Sądowi rozpoznającemu sprawę pewną swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jaki dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do odstąpienia od obciążania jej kosztami procesu. Sąd I Instancji podkreślił, że przepis art. 102 k.p.c. stanowi suwerenne uprawnienie jurysdykcyjne Sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek. W ocenie Sądu Rejonowego zarówno charakter roszczeń, z jakimi wystąpiła powódka, jak i jej subiektywne przekonanie o zasadności zgłoszonych roszczeń (bądź przekonanie o niesprawiedliwym – wybiórczym rozwiązaniu ustawowym), pozwalały zastosować w rozpoznawanej sprawie omawianą normę.

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 2018, poz. 300 j.t., ze zm.)

Apelację od wyroku częściowego wywiodła pozwana, zaskarżając wyrok co do punktu 1 w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego powódki E. J. oraz powódki W. A..

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie dowolnej, zamiast swobodnej oceny dowodów, a w szczególności polegającej na przyjęciu, że :

- powódka E. J. udowodniła, iż zmarły mąż powódki jako emeryt posiadał prawo do bezpłatnego węgla, podczas gdy okoliczności te nie wynikają z żadnego dowodu przeprowadzonego w sprawie,

- powódka W. A. była pracownikiem KWK (...) i do 2014 roku pobierała deputat węglowy, podczas gdy ustalenie te oparte są (jak wynika z uzasadnienia wyroku) wyłącznie na „twierdzeniach powódki”, a więc nie na stosownym materiale dowodowym takim jak np. świadectwo pracy oraz przepisy zakładowe regulujące prawo do bezpłatnego węgla, a więc ustalenia te zostały dokonane wbrew zasadom swobodnej oceny dowodów.

2) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 128 k.p.c. w zw. z art. 130 § 1 k.p.c. oraz art. 156 k.p.c. poprzez zaniechanie wezwania powódki E. J. do przedłożenia (przeznaczonych dla pozwanej) odpisów dokumentów złożonych do akt sprawy w postaci decyzji emerytalnej oraz skróconego odpisu aktu zgonu męża powódki (względnie poprzez zaniechanie doręczenia odpisów tych dokumentów przez Sąd), co w konsekwencji spowodowało pozbawienie

pozwanej prawa do obrony w rozumieniu przepisu art. 379 pkt 5 k.p.c, co stanowi przesłankę nieważności postępowania,

3) naruszenie prawa materialnego, a to art. 6 kc poprzez uznanie wbrew rozkładowi ciężaru dowodowego i pomimo niewykazania tych okoliczności przez powódki, że

- powódka E. J. udowodniła, iż zmarły mąż powódki jako emeryt posiadał prawo do bezpłatnego węgla, podczas gdy okoliczności te nie wynikają z żadnego dowodu przeprowadzonego w sprawie,

- powódka W. A. była pracownikiem KWK (...) i do 2014 roku pobierała deputat węglowy, podczas gdy ustalenie te oparte są (jak wynika z uzasadnienia wyroku) wyłącznie na „twierdzeniach powódki”, a więc nie na stosownym materiale dowodowym takim jak np. świadectwo pracy oraz przepisy zakładowe regulujące prawo do bezpłatnego węgla, a więc ustalenia te zostały dokonane wbrew zasadom swobodnej oceny dowodów.

4) naruszenie prawa materialnego, a to art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, poprzez

- uznanie powódkę E. J. za osobę uprawnioną do rekompensaty w rozumieniu tego przepisu w sytuacji w której powódka nie udowodniła spełnienia przez nią wszystkich ustawowych przesłanek uprawniających do rekompensaty, a w szczególności nie udowodniła, że zmarły mąż w czasie faktycznego pobierania świadczenia z ZUS posiadał prawa do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy,

- uznanie powódkę W. A. za osobę uprawnioną do rekompensaty w rozumieniu tego przepisu w sytuacji w której powódka nie udowodniła, że jako emerytka z przedsiębiorstwa górniczego faktycznie pobiera emeryturę lub rentę inwalidzką i w czasie pobierania tego świadczenia posiadała prawo do bezpłatnego węgla, a wręcz przeciwnie z treści pozwu wynika, że powódka nie pobiera emerytury tylko rentę rodzinną po zmarłym mężu, tymczasem osoba dochodząca rekompensaty w oparciu o art. 2 pkt 1) lit a) ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla obowiązana jest wykazać, że pobiera rentę inwalidzką lub emeryturę a nie rentę rodzinną.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o :

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez:

1) oddalenie powództwa w stosunku do każdej z powódek w całości

2) zasądzenie od każdej powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, a w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm prawem przepisanych,

2. zasądzenie od każdej powódki na rzecz pozwanej obowiązku zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, a tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych,

3. ewentualnie o uchylnie rozstrzygnięcia w części dotyczącej powódki E. J. i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Apelację od wyroku końcowego wywiodła strona pozwana, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, iż uprawnionymi do świadczenia rekompensacyjnego w rozumieniu ustawy są wdowy i sieroty po pracownikach kopalni, którzy nie byli emerytami lub rencistami oraz nie pobierali świadczenia emerytalnego lub renty inwalidzkiej, podczas gdy prawidłowa wykładnia powołanego przepisu ustawy

powinna prowadzić do wniosku, że uprawnionymi do rekompensaty są wyłącznie wdowy po emerytach lub rencistach, którzy pobierali emeryturę lub rentę w czasie posiadania uprawnienia do bezpłatnego węgla.

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 98 kpc oraz art. 102 kpc poprzez odstąpienie od obciążania powódki kosztami postępowania pomimo przegrania przez powódkę sprawy, a także pomimo niezastnienia w niniejszej sprawie przesłanek o których mowa w art. 102 kpc, tj wypadków szczególnie uzasadnionych.

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a to § 2 pkt 4 w zw z § 9 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez jego niezastosowanie,

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 2,3 i 4 poprzez:

1) oddalenie powództwa A. B. (1) w całości,

2) zasądzenie od każdej z powódek na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, a w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm prawem przepisanych.

Postanowieniem z dnia 9 października 2018 roku Sąd Rejonowy w Zabrze zawiesił postępowanie międzyinstancyjne wobec powódki E. J. na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.pc.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę orzeczenia sądu II instancji stanowi materiał zebrany w postępowaniu przed sądem I instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art. 382 k.p.c.). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy poszerzył materiał dowodowy poprzez przeprowadzenie dowodu z dokumentów złożonych przez powódkę W. A. na rozprawie apelacyjnej, o czym poniżej.

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe, aczkolwiek Sąd Okręgowy nie podziela argumentacji prawnej dokonanej przez Sąd Rejonowy.

Powódka A. B. (2) nabyła prawo do rekompensaty na podstawie ustawy z dnia 23 listopada 2018 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla przez osoby niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego (Dz.U z 2019 r. poz 29), która weszła w życie w toku postępowania apelacyjnego.

Zgodnie z art. 2 ust 1 lit d) osobami uprawnionymi w rozumieniu ustawy są wdowy, wdowcy i sieroty otrzymujący świadczenia specjalne, o których mowa w art. 82 ust. 1 i art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 i 2245), albo mający ustalone prawo do renty rodzinnej po pracowniku przedsiębiorstwa górniczego zmarłym w czasie trwania stosunku pracy lub byłym pracowniku, o którym mowa w lit. a tiret pierwsze, pobierający bezpłatny węgiel w naturze lub w ekwiwalencie pieniężnym, którym przedsiębiorstwo górnicze zaprzestało wydawać bezpłatny węgiel lub wypłacać ekwiwalent pieniężny przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy;

Mąż powódki był pracownikiem KWK (...), który zmarł w czasie trwania stosunku pracy, co jest w sprawie bezsporne. Powódce przysługuje zatem prawo do rekompensaty jako wdowie po zmarłym pracowniku.

Na podstawie ustawy obowiązującej w dacie wyrokowania przez Sąd I instancji tj ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U.2017.1971), powódka nie była

osobą uprawnioną w rozumieniu art. 2 ust 1 lit a), albowiem nie pobierała emerytury lub renty inwalidzkiej lecz rentę rodzinną (od 1992 r.) po zmarłym mężu, co wynika z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd.

Należy zauważyć, że powódka jest uprawniona na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy także w oparciu o art. 2 ust 1 lit a) tiret 2, która nie nakłada już obowiązku „pobierania” emerytury lub renty inwalidzkiej. Powódka ma ustalone prawo do emerytury i zamiast emerytury pobiera rentę rodzinną po zmarłym współmałżonku.

Prawo do rekompensaty powódka zatem nabyła dopiero na podstawie ustawy z dnia 23 listopada 2018 r. powołanej powyżej. Należy podkreślić, że Sąd ma obowiązek stosować przepisy prawa materialnego obowiązujące w dacie wydania wyroku, skoro zatem w toku postępowania odwoławczego doszło do zmiany stanu prawnego, to żądanie powódki należało ocenić w oparciu o aktualnie obowiązującą ustawę.

Również powódka W. A. nabyła praw do rekompensaty na podstawie ustawy z dnia 23 listopada 2018 r.

W wyniku uzupełnionego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że powódka W. A. zatrudniona była w KWK (...) w R. do dnia 30 września 1997 r. Umowa o pracę została rozwiązana z powódką na mocy porozumienia stron w związku z nabyciem uprawnień emerytalnych.

dowód: zaświadczenie pracy z dnia 3.12.2014 r. wystawione przez (...) Oddział KWK (...).

Powódka otrzymywała bezpłatny węgiel emerycki do 2015 roku. Pismem z dnia 24 września 2014 roku została poinformowana, że w związku z trudną sytuacją ekonomiczno- finansową (...) SA i zagrożeniem upadłości firmy, Zarząd podjął decyzję o likwidacji prawa emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób do bezpłatnego węgla od dnia 1 stycznia 2015 roku, co oznacza że począwszy od 1 stycznia 2015 r. nie będzie otrzymywała świadczenia w postaci bezpłatnego węgla.

dowód: pismo (...) Grupy (...) z dnia 22.01.2019 r. i pismo (...) z dnia 24.09.2014 roku.

Zgodnie z art. 2 ust 1 lit a tiret 2 ustawy z dnia 23 listopada 2018 roku osobami uprawnionymi w rozumieniu ustawy są emeryci i renciści, mający ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, którzy zamiast emerytury lub tej renty pobierają rentę rodzinną po zmarłym współmałżonku.

Powódka była pracownikiem KWK (...), przeszła na emeryturę z tego przedsiębiorstwa górniczego, miała ustalone prawo do emerytury i zamiast emerytury pobiera rentę rodzinną po zmarłym współmałżonku.

Spełniała zatem warunki uprawniającej ją do nabycia rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Zarzuty apelacji dotyczące „niepobierania” przez powódkę emerytury byłyby zasadne na mocy ustawy obowiązującej w dacie wyrokowania przez Sąd I instancji. Krąg osób uprawnionych do świadczenia rekompensacyjnego został poszerzony ustawą z dnia 23 listopada 2018 r. i w świetle aktualnie obowiązującej ustawy powódka nabyła prawo do rekompensaty.

Mając powyższe na uwadze apelacja pozwanej na podstawie art. 385 k.p.c została oddalona.

Również zażalenie pozwanej na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego jest nieuzasadnione.

Należy podnieść za Sądem Najwyższym, iż wyjątek od zasady ponoszenia kosztów za wynik sprawy przewiduje art. 102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów lub nieobciążenie jej w ogóle kosztami; nadto przepis art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnienie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1981r., sygn. akt IV PZ 11/81, LEX nr 8307).

Przepis ten pozwala zatem na wyłączenie podstawowej zasady ponoszenia kosztów procesu, jaką jest finansowa odpowiedzialność za wynik sprawy wyrażona w art. 98 § 1 k.p.c., w sytuacjach wyjątkowych (określonych przez ustawę jako wypadki szczególnie uzasadnione).

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że stosowanie art. 102 kpc opiera się na dyskrecjonalnej władzy sędziego i zasadniczo uwzględnia poczucie sprawiedliwości i zasady słuszności (zob. na ten temat postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 marca 2013r. sygn. V CZ 89/12, LEX nr 1331384; z dnia 17 kwietnia 2013r. sygn. V CZ 124/12, LEX nr 1341727; z dnia 17 kwietnia 2013r. sygn. V CZ 130/12, LEX nr 1341731; z dnia 17 kwietnia 2013r. sygn. V CZ 132/12, LEX nr 1341732; z dnia 18 kwietnia 2013r. sygn. III CZ 75/12, LEX nr 1353220).

Do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Jako przykłady okoliczności związanych z samym przebiegiem procesu wskazuje się sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie roszczenia, prekluzję. Natomiast przyczyny leżące na zewnątrz są determinowane przez sytuację majątkową i życiową strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację finansową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych. Podkreśla się przy tym, że zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy. Ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (tak też: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 3 listopada 2017 r., I ACa 427/17).

W uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia, Sąd I instancji przytoczył okoliczności, które usprawiedliwiają nieobciążenie powódek kosztami zastępstwa procesowego.

Powódki są wdowami po pracownikach poprzedników prawnych pozwanej, cytowana powyżej ustawa z dnia 23.11.2018 r. zaliczyła powódki do grona osób uprawnionych do rekompensaty, zatem obciążanie powódek kosztami zastępstwa procesowego w okolicznościach niniejszej sprawy byłoby niesprawiedliwe.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 397 k.p.c i 385 k.p.c. oddalił zażalenie jako nieuzasadnione.

(-) SSR del. Magdalena Kimel (spr.) (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia